

פרוטוקול מס' 102

מישיבת ועדת העבודה ביום ד' י"א כסבת תשל"ה - 25 בדצמבר 1974 בשעה 8:30

ג כ ח ו:

חברי הוועדה:
ש. ארבל-אלמוזלינו - יו"ר
י. ז. אמיר
ס. גז
ל. דיצימן
י. דרניצקי (יו"ר)
ה. זיידל
ד. לוי
א. ליין
א. מויאל
ח. שמעוני

מוזמנים:
שר-השיכון א. עופר
חבר-הכנסת א. גיבלבר

מזכיר הוועדה: י. שומרון

רשמה: ס. הלנברג

- סדר-היום:
1. אכלוס הגליל ופיתוחו - הצעה לסדר-היום של חברי הכנסת א. גיבלבר וא. ליין
  2. ועדה משותפת לדיון במצבם של מעונות היום.

היו"ר ש. ארבל אלמוזלינו:
אני מתכבדת לפתוח את הישיבה ומקדמת
בברכה את שד-השיכון. אני מודה לשר-
השיכון שנענה לבקשתנו להשתתף בישיבה נוספת שלנו ביחס להצעה לסדר-היום
בדבר אכלוס הגליל ופיתוחו.

בישיבה הקודמת עם שד-השיכון לא מיציינו
את הדיון בשאלת אכלוס הגליל ופיתוחו, העלנו בעיות נוספות שיש להן קשר
ישיד לנושא הזה ובחלקן נבעו בתכנית החומש, שלא יכולנו לדון בה בצורה
מפורטת לאחר שהשר הודיע לנו שגם בממשלה מתקיימים דיונים עליה, שצריכים
להסתיים בהקדם.

מצאנו לנכון להסדיר שוב את השר מאחר
שאנחנו מתקרבים לשלבי נעילה בדיונים שלנו. נשארו מספר שאלות שהשר
לא הספיק להשיב עליהן ויש עוד מספר שאלות אשר התעוררו מתוך הדיונים
שקיימנו ואנחנו מבקשים עליהן מענה.

בישיבה הקודמת שאלנו את שד-השיכון
אם אין הוא סבור שצריכה להיות כתובת אחת לנושא של אכלוס הגליל.
לנו שקיימת ועדת שרים לענייני עיירות פיתוח, שנראשה עומד שר-
התעשייה. לדבריו של יושב-ראש הוועדה, השר חיים בר-לב, הנושא
של פיתוח הגליל רחב יותר מהשאלות ביחס ל-14 ערי הפיתוח בגליל. שאלתנו
היא אם לדעת שד-השיכון יש צורך או אין צורך שתהיה כתובת אחת מקשרת,
מגשרת, קושרת קצוות ונותנת תנופת יתר לנושא של אכלוס הגליל.

לאחר שכמעט דוב חברי הוועדה, בדיונים
שהתקיימו, הביעו דעה שיש לפעול לפיזור האוכלוסיה, דהיינו להעביר
אוכלוסיה מהמרכז לגליל ולנגב, נשאלת השאלה מה הם התסריצים שבדעת
הממשלה להפעיל אותם כדי למשוך את האוכלוסיה שאנחנו מעוניינים שהיא
תברור לאיזורי הפיתוח של הגליל והנגב.

נוכחנו לדעת שמחירי הדירות באיזורי
הפיתוח, במיוחד בגליל, לפעמים גבוהים יותר ממחירה של דירה במרכז
הארץ. בדבר זה לא רק שאין תמריץ חיובי אלא יש בו תמריץ שלילי למשיכת
אנשים ממרכז הארץ לגליל.

אנשי מינהל מקרקעי ישראל הגישו תכנית,
שאם כי אין היא מנוגדת לתכנית החומש של שד-השיכון בכל-זאת היא שונה
ממנה. מדובר בה על הפחתת היקף הבנייה במרכז הארץ והגדלת ההיקף באיזורי
הפיתוח והספר - הגליל, הנגב וירושלים - על-חשבון הבנייה במרכז הארץ,
ובר שגם חברי הוועדה מצרדים בו.

אני מבקשת שנשמע את דברי שד-השיכון
בקורות אלה.

א. ליו:
נזדמן לי להיפגש עם קבוצה של זוגות
צעירים שהיו מעוניינים לעבור מאיזור
חיפה לגליל. דובר על צפת וכרמיאל. לא דובר על מעלות. הם יצאו לברר
מה מחירה של דירה בשני המקומות האלה ונאמר להם שמחיר הדירה הוא כך
וכך ועליהם יהיה לשלם כ-300 - 400 ל"י לחודש. כשהגיעו למשרד השיכון
והתחילו לעשות לעצמם את החישובים התברר שלטווח של 10 - 15 שנה עד
20 שנה הם יגיעו לתשלום חודשי של 2,000 ל"י לחודש לדירה בגליל, מתוך
הנחה שערך הלירה יוסיף לרדת וגם משכורותם תגדל. בקשו מהם במשרד השיכון
לחתום על חוזה שכירות בתנאים אלה. אני יודע מקרה של 200 זוגות צעירים
סרבו לחתום על חוזה כזה מפני שלא היו מוכנים לקבל על עצמם התחייבות
לתקופה של עשרים שנה.

שד-השיכון א. עופר:
תמורת דירה במפרץ הם יצטרכו לשלם
אחרי תקופה כזו סכום של 5,000 ל"י לחודש.

א. ליו:
לא איכפת לי שהמחירים במרכז יהיו גבוהים
אילו יודעתי שהם יפנו לגליל.

שד-השיכון א. עופר:
אני מבין את השאלה.

א. ליון:

כשנימקתי את הצעתי ציינתי שבעיית אכלוס הגליל על-ידי יהודים, שילוב האוכלוסיה היא בעיה חשובה שאנחנו חייבים לפרוץ מסגרות, ליצור מסגרות, ללכת בדרכים לא שיגרתיות. העובדה שהכנסת, החל מן הכנסת השישית שהייתה חבר בה, עוסקת בנושא זה, מוכיחה שיש כאן מקום לעשייה. אני יכול להעיד שרק בתקופה האחרונה מתחילה להיות תזוזה בשעה שבמשך שבע השנים האחרונות לא היתה תזוזה אלא היתה נסיגה רצינית ביותר.

אני שואל את שר-השיכון, האם לא כדאי להקים, אני לא מדבר על רשות כי אני חרד שהקמת רשות תיצמד בעיות בין המשרדים; יתכן מאד שמשרדי ממשלה אינם יכולים ליצור את האווירה הציבורית שיכולה ליצור אותה ועדה ציבורית, מועצה ציבורית או איזה שהוא גוף ציבורי על-מפלגתי כללי לאיזור הצפון, שידע שזה היעוד שלו, המסגרת שלו. גוף אשר יעסוק בפעולות הסברה - יזמין חוגים וזוגות צעירים, ידובב חוגים וכו'. יתכן שמשרדי הממשלה אינם בבוים בצורה כזו שהם יכולים לעשות זאת בו בזמן שמתנדבים שיראו בכך את יעודם, חברי קיבוצים שיהיה להם תקציב קטן לפרסומת, יתכן שעל-ידי כך נוכל להצמיד את הנושא הזה לסדר היום של חיינו.

האם אתה, שר-השיכון, אינך חושב שכדאי ליצור מועצה ציבורית על-משרדית לאכלוס הגליל.

ידוע שאתה עוסק גם בחיפוש פתרונות לאוכלוסיה הערבית בעכו. התכניות ידועות לי, מדובר על מכר ושפרדעם. ידוע לנו שהמצב עם הערבים הוא חמור מאד. כמדובר על משתכנים מהעיר עכו לאיזור מכר אתה ידעת ויכולת לצפות לכך שחוגים עוינים יעשו מזה "צ'ימפס", הם יעלו את הנושא וידברו על רצונם של היהודים לפנות את היהודים מעכו, במקום שיראו את הדבר באורח חיובי.

אני מביע למסקנה שבנושא זה של פעולה בקרב הערבים - אני רוצה להזהיר את עצמנו, הנושא הזה של אכלוס הגליל על-ידי יהודים ושילוב האוכלוסיה הוא חשוב מאד - אוי ואבוי לנו אם לא נדע להסביר אותו והערבים יוכלו להעכיר את הענין. לכן אני מחשיב את הפעולה לפתרון בעיית השיכון בעכו ובאיזור שפרדעם. המסגרות הפועלות בקרב הערבים אינן מסוגלות למנוע את ההתדרדרות הזאת במגזר הערבי. החוגים הקיצוניים בקרב הערבים פועלים כבר כיום בצורה מסוכנת מאד לגבי התכנית לשפרדעם ומכר. אני בטוח ששר-השיכון ער לנושא זה.

כשם שאני מציע להקים מועצה ציבורית לעודד יהודים לשכון בגליל, אני בטוח שהמסגרות בקרב הערבים אינן מסוגלות להתמודד עם הבעיות ברחוב הערבי, וגם כאן יש צורך בפעולה בלתי שיגרתית. ההשלכה של הדברים שאני אומר היא הרבה מעבר לעבודתך, מר עופר, כשר-השיכון.

י. דרביצקי (יודין):

אני, כמו חברי ועדה אחרים, עומד ותוהה מול מצוקת הדיור והתופעה של זוגות צעירים שאינם רוצים ללכת לגליל, ולא רק לגליל אבל אני מצייין את הגליל כי אנחנו מדברים עליו. התשובה למצב זה היא בכך שאיש צעיר מחפש לא רק דירה - הוא מחפש מסגרת חיים, הוא מחפש תעסוקה שתביא לו סיפוק בעבודה ותיתן לו אפשרויות של קידום מקצועי, חינוך לילדיו וכו'.

אני סבור שבמידה מסויימת, אני מדגיש את הגליל אבל זה לא רק בגליל, אנחנו משלמים בעד הספארטיזם בפעולות הזרועות העוסקות במסגרות שונות. כל אחד קובע יעדים, לפעמים מעל ליכולת של המשרד, לפעמים יעד אמביציוזי שאיננו מתואם עם תכניות של זרוע אחרת ולכן אנחנו יכולים להקים עיירה שאין לה על מה להתקיים. אנחנו יכולים להקים ישוב פיתוח - אבל מי שצריך להתיישב שם סכריז שביחת רעב על-יד הכנסת ומתברר שמדובר בעיירה סתה שמחוץ לשיכון אין בה דבר.

אני סבור שתכנית החובקת זרועות עולם, שר השיכון מכריז עליה, יש בה בלי ספק הרבה מאד חיוב ואינני יכול אלא לאחל לו הצלחה. היא ניתנת לביצוע רק בתנאי שיהיה תיאום מדויק לכת בין הזרועות הממלכתיות הפועלות או החייבות לפעול בשטח. לפיכך אני בהחלט סבור שצריכה לקום רשות הגליל ואם התפקיד המרכזי הוא המשימה לאכלוס הגליל, כי אז צריך להביא את פעולת כל המשרדים, כל אחד בשטח סמכותו, לתמוך ולתרום למשימה מרכזית זו.

כלי תכנון שום דבר לא יזוז. כשמביאים פרוספקט לזוג צעיר בחיפה או בתל-אביב ומציעים לו לגור בקרית-שמונה או בעיר חדשה בגליל, הוא צריך לראות בפרוספקט לא רק את התכנית של הדירה המובטחת אלא את המפעל שבו יש לו סיכוי לעבוד, את בית-הספר שלילדיו יש סיכוי להתחנך בו, ואת מועדון התרבות שאליו יוכל להכנס אחרי שעות העבודה.

אשר למחיר הדירות: אני סבור שמוכרח להיות הבדל בין הגישה לשיכון בתל-אביב ובין מה שאנחנו יכולים להבטיח לדיירים פוטנציאליים באותם מרכזים שאנחנו רוצים להקים בגליל. כוונתי לאו דווקא לאותה הוזלה מינימלית שאפשר להשיג אותה, כי זה לא יקבע באופן יסודי את ההבדל, ההבדל אשר יכריע בזכות הליכה בגליל. לועתי, חובה עלינו לחפש אפשרויות חדשות. הייתי אומר שמשרד השיכון צריך לפתח גישה חדשה, שבוודאי תדרוש השקעה כספית אבל היא תהיה משתלמת לתקופה של שנים, כדי לתת לזוג הצעיר אופציה לגור בדירה בעיירת פיתוח בגליל, בדמי שכירות, כשהדירה היא בבעלות הממשלה. שכר-הדירה צריך להיות מינימאלי, וכעבור שלוש - חמש שנים יוכלו בני הזוג להכריע אם הם נשארים במקום, ואם יש להם ענין לרכוש את הדירה - אותם סכומים ששלמו כדמי שכירות ייחשבו כתשלום על-חשבון רכישת הדירה.

מתוך שיחות עם זוגות צעירים נתקלתי בשאלות שלהם לא רק נבעיה של גובה המחירים אלא בשיקולים נוספים שלהם. אומר לי איש צעיר, אם אני קונה דירה בתל-אביב ומשקיע לרכישתה, יש לי בטחון שאם ארצה להחליף אותה אוכל לעשות ריאליזציה של הרכוש שלי. לעומת זאת, אם אקנה דירה בגליל, אשקיע הרבה או פחות, מי יודע אם אוכל למכור אותה ולממש את ההשקעה. אפשר לטעון שזה נימוק לא פטריוטי, אבל זה נימוק. מבקודה ראות צרת אופק של הקמת שיכון זה דבר אחד, אבל אם מדברים על אכלוס הגליל צריך להביא בחשבון את כל הבעיות הללו, כי הן מציאותיות.

שר-השיכון א. עופר: אתה מדבר על ספקולציה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: זו פרשנות.

י. דרביצקי (יוריו): לא השתמשתי במלה ספקולציה ואני דחוק מזה. אני מעלה לפניך נקודה שאתה לא

יכול לברוח ממנה. בניח שאדם קונה דירה בתל-אביב, יש לו בטחון שהוא יוכל למכור אותה. אני משוכנע שאותו מצב יהיה גם בערי פיתוח, אבל כיום הוא תוהה אם הוא יוכל לעשות ריאליזציה לגבי דירה בגליל. אני חושב שאי-אפשר להתעלם ולברוח מן השיקולים האלה.

אני חושב שמשרד השיכון בכל תכניותיו, אם במרכז הארץ ואם בגליל, חייב, בתאום עם זרועות אחרות, לדאוג לשימור של קרקע חקלאית. אני סבור שהקרקע החקלאית בארץ הולכת דנגספת. זה נכס שאיננו ניתן לתמורה ולתחליף. חוץ ממרחב ירוק במרכז הארץ עומדת השאלה של אוצר הקרקע החקלאית. צריך להודות שתקופת הישוב המזורז בשנות החמישים בלעה דזרבות של קרקע חקלאית. תכנית "ל" היא אחד הדברים הסקנדליסטיים כתכניות הפיתוח.

אני חושב שלאוכלוסיה הערבית בעכו העתיקה, אשר חיה בתנאי צפיפות מכבידים, בכללן ובסכנה - חלק גדול ממנה חי במבנים דעועים אשר כודעים וקורסים - צריך לתת שתי אפשרויות: האחת - שיכון מחוץ לגבולות העיר, והשניה - לחלק ממנה צריך לתת מגורים בעכו העיר.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אין קרקע. אתה מדבר על שימור של קרקע חקלאית. לעכו אין קרקע בכלל.

י. דרביצקי (יוריו): השיכון במכר הוא על קרקע חקלאית. יש שם תכנית ליישב חלק של האוכלוסיה בעכו. מבחינה פוליטית לא יתקבל על הדעת פתרון של שיכון רק מחוץ לעכו. מוכרח להיות פתרון מקביל בתוך עכו עצמה. אין לנו ענין ללכת לקראת פתרונות אשר עלולים להראות כנסיון לחסל אוכלוסיה ערבית בעכו. אין אנחנו צריכים לבנות את יחסינו עם הערבים על-יסוד כזה. אילו היינו באים אל האוכלוסיה בעכו, כמו שאנחנו עושים במקרים דומים עם יהודים, ואומדים להם: חלק מכם מוכרחים לעבור לשיכונים מחוץ לעיר אבל לחלק מכם ימצא פתרון בתוך העיר, זה היה מתקבל ביתר הבנה.

אנחנו חוזרים שוב לנושא אשר מדאיג
ומעסיק את כולנו ואת השר בוודאי לא

ד. גז:

פחות מאשר את כל אחד מאתנו.

לדעתי, אדוני השר, הדברים הרחופים ביותר
במדינת-ישראל מבחינת הבניין והשיכון, הם ההתנחלויות, אכלוס הגליל וירושלים.
אלה אינם סובלים דיחוי, כי בהם בעיה מדינית ממדרגה ראשונה. צריך לקבוע
עובדות, להתחזק ולפעול מהר.

אשר לאכלוס הגליל: איבני מתארת לעצמי
שהבעיה תיפתר על-ידי אפשרויות שיכון בלבד, כי מי שיוכל לרכוש דירה
בגליל יעדיף את מרכז הארץ מפניו הרירה יהיה גבוה ב-5% - 10%.
ידוע לי שבכמה ארצות, כאשר מדובר על משימה לאומית ממלכתית חשובה שרוצים
להגשימה, אין מדברים על רווח, להיפך, מדברים על גרעון. שום מסשלה לא
מדברת על רווח כאשר מדובר על הגשמת מטרה לאומית ממדרגה ראשונה. לכן
אני סבורה שיש צורך לבנות הרבה בגליל, למסור את הדירות בדמי שכירות
במוכים, ואפילו זה יעלה למדינה, אבל נדמה לי שאין דרך אחרת אלא זו.

אני סבורה שצריכה להיות הוראה על הקפאה
מוחלטת של הבנייה במרכז הארץ, לתקופה של 5 - עשר שנים. אם פרטיים רוצים
לבנות שם - יבושם להם אבל לא הממשלה, לא אוצר המדינה ולא רכוש המדינה
צריכים לתת יד לזה. הכסף של המדינה צריך להיות מיועד להקלת ההעברה של
זוג צעיר, משפחות מבוססות ועולים חדשים לאיזורי פיתוח, שיראו בכך שליחות.
השר, לדעתי, צריך לחולל מהפכה בשטח זה. יש לו אזנים קשובות ועד כמה
שהכרתי אותו הוא איבנו חושש סמפכות וממעשים אשר אולי, מסיבות שונות,
לא ייראו לשדים אחרים. כאמור, צריך לפעול מהר ככל האפשר בירושלים,
בשטח ההתנחלויות ובמה שנוגע לאכלוס הגליל. אם נלך בדרך זו נקבל את
ברכת כל העם. צריך להקדיש את המקסימום ליעדים אלה.

א. גיבלבר:

שמעתי את סוף דבריה של חברת-הכנסת
מטילדה גז. הייתי בחוץ כי נקראתי לשיחה
טלפונית ממר נחמיאס, ראש עיריית צפת. הוא דורש לקיים דיון מדוע משקיעים
בפיתוח מעלה האדומים על-חשבון הגליל.

אנחנו דנים כאן על הגליל ולא על
ההתנחלויות. למדינת-ישראל יש משימות רבות אבל אם נציג אותן לעיסות
לא נצא מזה.

שר-השיכון א. עופר:

במעלה האדומים צריך לבנות תעשייה ורק
תעשייה בשביל ירושלים, ולא יותר.

ד. לוי:

ביחס למעלה אדומים נתקבלה החלטה של
הממשלה, שאתה חבר בה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

הממשלה החליטה מה שהחליטה ושר שהוא חבר
בממשלה - החלטת הממשלה מחייבת אותו.
לא פתחנו בדיון על מעלה האדומים. אני מבקשת שלא נערבב את הדברים. אנחנו
דנים בהצעה לסדר היום בדבר אכלוס הגליל.

א. גיבלבר:

אנחנו צריכים לרכז את כל הטיפול
שלנו בעניין העומר אצלנו על הפרק
חבר-הכנסת יודין דיבר על תעסוקה. שמענו בוועדה משר המסחר והתעשייה שעלול
להיות מצב שיהיו מפעלי תעשייה ולא יהיה מי שיעבוד בהם. מדברים על שלושה -
ארבעה איזורי תעשייה, וצריך לבנות שיכונים. יש מי שאומר - לא לבנות
שיכונים עד שלא תהיה תעשייה; אבל אם לא יהיו שיכונים - לא תהיה תעשייה.
אני מברך את שר-השיכון על יוזמתו, כי תמיד נבנו דירות לפני שהיתה
תעשייה. הדברים צריכים להיות שלובים.

שאלנו את שר המסחר והתעשייה בדבר גוף
מתאם והוא התנגד להקמתו של גוף מתאם. הוא טען שיש ועדת שרים לעיירות
פיתוח.

רצוני לשאול את שר-השיכון: אתה מציע

בנייה של 146 אלף יחידות דיור באיזור החוף, 6000 יותר מאשר בשש
השנים הקודמות, לפיכך נהיה שוב לאותה תופעה שהיתה בעבר - אין אנחנו
יוצרים לחץ על הציבור שתהיה לו לא רק משיכה אלא שיהיה לו רחף לצאת
ממרכז הארץ לעיירות הפיתוח.

מה כח המשיכה שיש לגליל? האם מחיר הדירות שם נמוך יותר? הגליל נראה קצת רחוק, בלתי מוכר ואם אין כח משיכה אליו כי אז גם אין דחף. השאלה היא אם האוצר יעמוד מאחורי שר-השיכון באישור תקציבים לבנייה בגליל.

אני סבור שלגבי העליה אנחנו חייבים להיות יותר נוקשים ולהגיד להם: רבותי, אתם אחרתם לבוא למרכז, שנעשה צפוף, ואתם צריכים ללכת לחלקי ארץ-ישראל הפחות צפופים. במרכז הארץ אין איכות חיים בשביל העולים ובגליל - יש. עוד בחוץ-לארץ צריך להגיד לעולים - אתם תופנו לירושלים, לנגב, ולגליל - קודם כל לגליל. אני סבור ששר-השיכון כחבר בממשלה צריך להציג בפני הממשלה את הבעיה ואת השאלה: עד מתי יימשך המצב ש-70% של העולים נקלטים במרכז. אם בן, לגבי העולים המוסדות המיישבים צריכים להחליט ואילו לגבי זוגות צעירים צריך ליצור לחץ ודחף. לגבי יתר הסוגים - אני נכנע.

הוזכרה כאן שאלת הקרקע החקלאית. אני סבור שקרקע חקלאית בסביבות תל-אביב היא נבחינת אוויר לנשימה בשביל התושבים, לא לצרכי הניצול החקלאי אלא קצת ירק וקצת חמצן שאיננו ננטא שם. אין זה משנה לי אם יהיה זה גן ציבורי או גידול בננות או כל דבר אחר. בגליל קרקע חקלאית היא לרוב אדמת טרשים.

חבר-הכנסת יהודה דרניצקי (יורין) הזכיר את השיכונים לתושבי עכו. עכו זקוקה ליהודים כדי שתהיה עיר יהודית, כי אחרת היא תהיה עיר ערבית והיהודים יעזבו אותה. זו בעיה מרכזית ביותר. מבחינה זו אני מצדד בשר ולא בחר-הכנסת דרניצקי (יורין).

כאסור, אנחנו לא פוגעים בחקלאות על-ידי מה שנעשה בגליל. אני שואל את שר-השיכון איך אנחנו כוועדה יכולים לעזור בענין תכניות מיתאר שהגשתן מתעכבת וכן בהחשת האישורים הדרושים על-ידי הוועדות המחוזיות.

היור"ש. ארבל-אלמוזלינו: חבר-הכנסת גיבלבר לא השתתף בישיבה שלנו עם אנשי הוועדות המחוזיות, שהודיעו שאין מצדם עיכובים. גם אנשי הקרקע טוענים שאין בעיות של חוסר קרקע. הממשלה צריכה קודם כל להחליט.

א. גיבלבר: כיצד אפשר לסיים את הדברים אחרי שהקרקע הופקעה והועמדה לרשות משרד השיכון וגופים אחרים שצריכים לננות. בעיה זו קיימת בבית-שאן, בעכו, בכרמיאל. היא קיימת בכל מקום ומקום. איך אנחנו יכולים לעזור בכך - אם בהמלצה, בהחלטה או בבירורים עם המוסדות כדי להחיש ביצוע.

שר-השיכון א. עופר: אשר לגוף מתאם: כשבכנסתי למשרד השיכון יכולתי להתחיל לראות כיצד הדברים מאורגנים. אין זה סוד שלא מצאתי את הארגון הטוב ביותר. החלטתי לא לעסוק בארגון ואני עוסק בענין. לפעמים כועסים עלי שפניתי לדרג לא נכון. אגב, מתחילים לדבר על משרד בינוי במקום משרד שיכון.

לצעדנו אין בארץ לא זהב ועדיין גם לא נפט אבל אבנים יש בכמות מספקת. נכון, יש שאלה אם תוך עשר שנים יהיה לנו מספיק מלט, חצץ וחול. מרבית היום לדבר על איכות הסביבה ולא ממהרים לפתוח מחצבות להיפך, סוגרים מחצבות. אנחנו עלולים להגיע למצב שלא יהיה מספיק חצץ. פניתי לשר המסחר והתעשייה ודיברתי אתו על ועדה עם אנשי איכות הסביבה ומקרקעי ישראל.

אני חושש שעד שניצור כתובת נכונת זמן יקר ורב על כתובת, אחר-כך נתחיל להקים את המנגנון ובסופו של דבר זה לא יעזור. נניח שתהיה כתובת אחת, האם אתם מאמינים שמשרד השיכון יתן לה לתכנן? יש תיאום גם היום והוא איננו רע בעיקר בין משרדי הממשלה העיקריים ולפחות בין משרד השיכון ומשרד מסחר ותעשייה. יש כמה הכרעות שצריך לקבל. אני בעד שיתוף פעולה אבל אינני מאמין שהמשרדים יוותרו על הורישות שלהם. יש לי טענות לוועדה המחוזית. מעלות היא לא תל-אביב. זה שנה שאנחנו מתכננים לצאת ולבנות, בתאום, אלא שבין הדרכים מצליחים לסנך את הדברים.

אלה המשרדים ולא הוועדה המחוזית.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

שר-השיכון א. עופר:

יש ויכוחים על תרואי של כבישים, זה כבר שלושה חודשים. אם יש בעיה - אני לא יכול להחליט. היה ענין של הוסטלים לזקנים, הוחלט על כך לפני חצי-שנה. שאלתי אם בונים והתשובה היתה: מחר. קראתי לכל הגורמים והחלטתי, כי זה ענין אשר שייך לי. אבל כשמדברים על כביש, זה ענין אחר. כאמור, קיימות בעיות. כשמדובר על כביש, ואני איבני מבין בשאלה של גבהים, ושני מהנדסי תחבורה חלוקים ביניהם, כיצד אני יכול להכריע? זה לא ענין השייך לי. ועוד דוגמה: במעלות מתווכחים על מה שצריך היה לבנות בשנת 1954. זה מה שנוגע לרשות מסלית.

אם מדברים על מועצה ציבורית - אני בעד.

חבר-הכנסת שריד החליט לעבור לקדי-ט

שמונה. כל שבוע יש לי מכתבים המגיעים אליי ופגישות אלו, הוא מייצג את הגליל. הוא פרסם דברים והודיע על ענין השכירות באיזורי פיתוח. ברגע שהוא פרסם נפגעו ראשי המועצות והרשויות.

כאמור, אני בעד מועצה ציבורית אבל

אני חושש שאז תילקח כאילו הפרסטיז'ה מראשי הרשויות העוסקים בזה כל הזמן. מה תעשה מועצה ציבורית? - היא תפנה לשר השיכון.

הם יפנו לציבור.

א. לינו:

הנה בא האלוף בן-חורין, הוא הולך לקדי-ט שמונה ואחר-כך בא אלי.

שר-השיכון א. עופר:

צריך להיות זהיר ולא לעקוף את ראשי המועצות המקומיות.

א. לינו:

אם אמנם תוקם מועצה ציבורית, צריך לבוא בדברים עם ראשי המועצות המקומיות

שר-השיכון א. עופר:

ולתאם אתם.

אשר לתמריצים: אמרנו שלא תינתן טובסידיה לזוג צעיר באיזור המרכז. אמרתי: בעלה את מחיר הקרקע באיזור המרכז כדי שמחיר הדירה שם לא יהיה נמוך יותר מזה שבאיזורי הפיתוח. חבר-הכנסת יצחק מודעי הגיש הצעה לסדר-היום, העומדת להיות בדונה היום במליאת הכנסת, בה הוא מציע להוריד את מחיר הקרקע באיזור המרכז. אני משתמש בהזדמנות זו כדי להציע לחברי הוועדה מסייעת הליכוד לנסות להשפיע עליו להסיר את הצעתו. אם היא תועלה - אציע לקיים דיון בכנסת, כי אני מעונין לשמוע את דעתה של מסייעת הליכוד בענין זה. אני מתפלא בכלל שהמסייעה אפשרה לחבר-הכנסת מודעי להעלות את הצעתו.

אנחנו שומעים על כך רק כאן.

א. לינו:

אני מקווה שלא יקרה לדיון הזה מה שקרה לדיון בקשר למעברת קרי-ט-חיים.

ד. לוי:

אז הצעת דיון והדיון לא התקיים.

אבל המעברה איננה קיימת.

שר-השיכון א. עופר:

שר-השיכון א. עופר:
מחירי הדירות באיזורי פיתוח שונים לאלה שבמרכז הארץ וההלוואה העומדת, הניתנת למשתכנים באיזורי הפיתוח, מורידה את מחיר הדירה. בקרי-ט-שמונה היו שגיאות בטבלה המסובכת ואחרי שהיא הובאה לפני אמרתי שצריך להוריד את המחיר שם ב-5,000 ל"י ובערך - ב-10,000 ל"י. ניקה לדוגמה את קרי-ט-שמונה: לפי הטבלה המוטעית המחיר הוא 116 אלף ל"י. המשתכן מקבל הלוואה עומדת בשיעור של 25 אלף ל"י והלוואה נוספת בשעור של 95 אלף ל"י. 5% צריך לשלם במזומן כדי לקבל את הדירה. זה המצב באיזורי פיתוח א'. באיזורי פיתוח ב' צריך לשלם 15 אלף ל"י. בצפת מקבל משתכן 80 פלוס 20 פלוס 20%.

הסכמתי שמי שיש לו מעל ל-1400 נקודות יקבל דירה בשכירות, במקום שיש דירות כאלה למשרד השיכון. אם מדובר על מרכז הארץ, תהיה זו דירה מתפנית, בערי פיתוח או תינתן דירה כזו למי שיש לו מעל ל-1000 נקודות ובערי פיתוח ב' - למי שיש לו מעל 1200 נקודות. עוד אמרנו שכל ההקלות תינתנה קודם כל לבני המקום, ואם תישארנה דירות - יהנו מזה גם אחרים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אנחנו שומעים זאת עכשיו לראשונה.

ח. שמעוני: בחוברת זה די ברור.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני לא הבנתי כך.

ד-השיכון א. עופר: אנחנו משכללים כל הזמן. הייתי בדימונה ושמעתי המלצות, גם לגבי הדירות בשכירות. יש דברים שאני קולט ומנסה לשפר.

אשר לתשלומים: אם אנחנו נותנים 100 אלף לירות ברבית של 7% לעשרים שנה, לא צמוד, לדעתי זו סובסידיה. עוד אמרנו: נתחיל בתשלומים חודשיים של -400 ל"י ונעלה בהדרגה. לפני חמש שנים קיבל זוג צעיר דירה במחיר של 40 אלף ל"י והוא משלם עליה -250 ל"י לחודש. לפי הצעתי, הוא צריך היה לשלם היום -400 ל"י ובעוד חמש שנים -600 ל"י. אנחנו מדברים על עליה של 8% בשנה. שאלו אותי כיצד ננהג אם לא תהיה עליה של 8% רבותי; אני רוצה שנגיע לכך, ואם תהיינה הפגנות בוודאי נמצא פתרון.

א. גיבלבר: צריך לדבר גם על עליית שכר ולא רק על התייקרויות.

א. לין: נדמה לי שאתה בעצמך תגיע למסקנה שצריך לשנות את ההסדר הזה.

ד-השיכון א. עופר: זוגות צעירים חותמים. אנשים אינם דואגים מה יהיה בעוד עשרים שנה.

ח. שמעוני: הדחף ללכת לעיירות פיתוח יווצר רק אם לא יהיה היצע של דירות במרכז הארץ.

ד-השיכון א. עופר: במרכז הארץ מקבל משתכן סכום מקסימלי של 60 אלף ל"י והדירה עולה לו 150 אלף ל"י. הוא איננו מקבל הלוואה עומדת.

חבר-הכנסת גיבלבר ציין את המספר של 146 אלף דירות ברצועת החוף. רבותי, זה מהקריות עד אשדוד, כולל את לוד ורמלה. 75 אלף היא בנייה פרטית. לא נוכל לאסור על מישהו לבנות לעצמו בית. המינהל מעריך שזה יהיה 90 אלף. אני סבור שעם לחצים ועם הגבלה ל-110 מטר לדירה אפשר להוריד את הכמות. התכנית המוצעת יכולה להתבצע תוך חמש - שש שנים אבל האחוזים יישמרו. במסגרת האחוז הכללי הרי בגליל יבנו פי שניים משבנו בעבר. בתקופה זו שאני מדבר עליה, במשך שש - שבע שנים ישארו לבנייה הציבורית 71 אלף יחידות במרכז. אני סאמין בעליה שתבוא. אם לא תבוא עליה ואם לא נפתור את בעיית משכנות העוני - אז אפשר להגיד שלא נבנה במרכז הארץ ובאיזור החוף.

אם כן, מדובר על 71 אלף יחידות בכל רצועת החוף. אתמול היה לי ויכוח עם סר ספיר, הרוצה 10,000 יחידות לשנה ברצועת החוף. עמדתי לבד בוועדה כולה, בה יש גם מישהו המייצג את עניני הקרקע החקלאית. אני דיברתי על 7000 יחידות בשנה וכיושב-ראש אמרתי שאנחנו עדיין לא מחליטים ויש איום ללכת לוועדת תיאום. אם ניקח 7000 יחידות ונפפיל את המספר בחמש שנים הרי מדובר ב-35 אלף. יש מי שמציע 8000 יחידות בשנה שהן 40 אלף יחידות בחמש שנים.

כשמדובר על פינוי משכנות עוני. חבר-הכנסת חביב שמעוני יודע כמה קשה להעביר משפחה מחדרון קטן לשיכון בנווה-יעקב, אז איך נעביר אותם לקרית-שמונה?

הנסיון של חיפה לגבי בינוי ואדי סאליב
מוצלח מאד.

א. לין:

ד-השיכון א. עופר:
אם נעביר את השכונה הזאת לעיירות הפיתוח -
ניצור בהן שכבה סוציאלית דומה. האם אתה
חושב שרצוי להעביר את תושבי ואדי סאליב לבית-שאן?
שאן?

אם תהיה הצעה שלזוגות צעירים באיזור
המרכז לא נותנים שום עזרה, שמישהו יציע זאת. חבר-הכנסת לין, תציע
הצעה כזו בכנסת ואני אציע לרון בה. לפחות מחצית מהזוגות הצעירים הם
עם בעיות סוציאליות ואני רוצה את הטובים על-ידי משיכה באמצעות הגזר.

אנחנו נותנים מעט מאד עזרה באיזור
החוף. דירה תעלה שם כ-200 אלף ל"י ואנחנו נותנים 60 אלף או 40 אלף.
באיזור פיתוח ניתן יותר.

ה. שמעוני:
התסריץ הזה ירחוף את מיעוטי היכולת
לאיזורי הפיתוח, וזאת אינך רוצה.
השאלה היא אם ניתן לרחוף זוגות צעירים בעלי יכולת לערי הפיתוח או לא.

א. גיבלבר:
הבעיה היותר חשובה היא העולים אשר
מקבלים דירות במרכז הארץ.

ד-השיכון א. עופר:
תביא ענין זה לדיון בסיעה.

אפילו לא ניתן כל עזרה לזוגות צעירים,
אינני מאמין שנגרום לכך שנצליח להעביר את כל הזוגות הצעירים למקומות
שבהם אנו מעוניינים, אבל ניצור בעיות סוציאליות חמורות לזוגות צעירים.
הדרך שהלכנו בה עד כה היא דרך השוט ולא דעב וגזר מושך.

ד. לוי:
האם ידוע לך שבמרכז הארץ יש בעלי מקצוע
הרוצים לצבור לעיירות פיתוח אלא שאין
דירות לקליטתם?

ד-השיכון א. עופר:
לכן אני מציע לבנות. אני יודע שאין
דירות. עוד בשנת התקציב 1974, כשהתקציב
היה כבר בהכנה הצלחתי להעביר 1500 מהמרכז לצפון ו-1000 לדרום.

דבותי, האם אתם מאמינים שנוכל להעביר
את הזוגות הצעירים מאיזור המרכז כשהאוניברסיטה נשארת בתל-אביב ובחיפה?
עד היום לא רק שלא עברו מהמרכז לצפון ולדרום אלא להיפך. אני רוצה
לשנות. אתם דורשים שהשינוי יהיה בבת-אחת. לצערי, אינני מאמין במהפכות.
אם תציעו דברים לא ריאליים דינם יהיה כדיון חוק כנוביץ. אני מאמין
בתסריצים ובכח משיכה.

יש כוונה ותכנית שהדברים וההצעות שלנו
יתפרסמו ברבים ותעשה פעולת הסברה בקרב הזוגות הצעירים. כאשר הדשיות
המקומיות יפרסמו מודעות בעתונות, יתקיימו סיורים בערי הפיתוח כגון:
בית-שאן, נצרת, כרמיאל, צפת שבה יוכלו הזוגות לראות את הדירות הנבנות
ולברוק את אפשרויות התעסוקה. אני חושב שבפעולה כזו יש סיכוי למשוך.

א. לין:
למה לא תופיע בטלביזיה?

ד-השיכון א. עופר:
כשיפנו אלי - אופיע.

כאמור, צריכה להיות כאן פעולת הסברה
ושכנוע. אין זו יכולה להיות הכרעה שאפשר לכפות אותה באמצעות חוק. ההכרעה
ממקום למקום דורשת התייעצות בין שני בצי הזוגות. בסופו של דבר זו שאלה
של צורת חיים.

חבר-הכנסת יהודה דרניצקי (יודין) העלה
את הנקודה שזוג צעיר שיש לו דירה במרכז הארץ בטוח בעליית ערכה. אני
מסביר לזוג הצעיר שיש לו סיכוי ספקולטיבי בדירה בעיר פיתוח.

זוג צעיר הרוכש דירה בעיר פיתוח
מקבל הלוואה עומדת. ניקח לדוגמה את באר-שבע. מי שרכש בה דירה לפני
חמש - שש שנים שילם תמורתה מעט. הייתי רוצה לראות היום מישהו שיצליח
לרכוש בה דירה בסכום של 200 אלף ל"י. הוא הדין אילת. זה יהיה המצב
גם בדימונה וגם בירושם.

אולי נכון יהיה לפנות אל העולים בצורת
שכנוע כזו - אתה מקבל הלוואה עומדת וכעבור מספר שנים אתה יכול למכרה.
אפשר לספר להם כי יהודים קנו דירות בחצי-חינם בבאר-שבע והיום עושים
כסף. הגורם הזה קיים וצריך להסביר אותו. היום יש סחיר לדירות בכל
מקום.

אשר לקרקע חקלאית: את העניין של מעלה
אדומים הופכים לסמל בשעה שלמעשה זה עניין פשוט, וכך נוהגים גם לגבי
אדמה חקלאית. כיצד הגיעו להגדרה של קרקע חקלאית? החוק נתקבל בשנת
1965 ונאמר בו שער שנת 1968 תהיה ועדה של מומחים ממשרד החקלאות והם
יקבעו מה היא אדמה חקלאית. עד שנת 1968 לא נעשה דבר, אחר-כך נעשו
צילומי אוויר וכל מה שלא היה שטח בנוי נקבע כקרקע חקלאית. קבלנים
שהיו בידיהם תכניות מפורטות ומאושרות לגבי אדמות כאלה - האדמות
שוחררו. יש שטחים שהוגדרו כקרקע חקלאית בשעה שהם אינם טובים אפילו
למדינה עזים. מאידך, יש שטחים טובים לחקלאות ויש עליהם תכניות בנייה,
בשעה שיש אדמות טרשים המוגדרים כאדמה חקלאית. קורה גם, ואני מוכרח
להודות בכך שיש שטח חקלאי אמיתי אבל כאשר באים לתכנן עיר בסביבתו
אי-אפשר להסתדר בלי לקבל אותם שטחים. כל הקרקעות של בית-שאן הם קרקע
חקלאית, ואם רוצים להרחיב את העיר אין ברירה אלא לעלות על שטחים
חקלאיים. כשאנחנו מדברים על בנייה של 6,000 יחידות דיור - זה מחייב
אותנו לקחת שטחים של משקים. על עתיקות לא נבנה. בקרית-שמונה אין
לנו איפה לבנות אם לא ניקח שטחים של כפר-גלעדי. מדובר על שטח של
300 דונם של כפר-גלעדי. כאשר מדובר על רמת-רחל - זה ויכוח על עצם
קיומו של המשק. אם מדובר על חיבור תלפיות מזרח עם תלפיות מערב - אנחנו
זקוקים לשטח של 200 דונם מזה 30 דונם מטעים. כל היתר היא אדמת טרשים.
הכבישים המחברים הם בגבהים כאלה שיש הכרח בשטחים. יש הכרח לחבר את
מערב עכו ואת מזרח עכו, אחרת זו לא תהיה עיר אחת. הוא הדין עפולה.
אנחנו צריכים לזאוג שלעיר יהיה מרכז אחד בבחינת השעון של מוגרבי.
יש אדמת טרשים גם בנצרת, בכרמיאל ובצפת.

אשר לעכו: הערבים מקבלים פתרונות בתוך
העיר העתיקה, אם הורסים את הישן ובונים במקומו. אני נגד שכונות מעורבות.
אינני מאמין בשכונות מעורבות. פתרון נוסף לגבי הערבים היא העובדה
שרבים מהם חוזרים לכפרים.

א. לינו: צריך להרגיל אותם לבנות לגובה.

ר-השיכון א. עופר: יכולתי לקבל מהממשלה ברכה כללית על
התכנית שלי. ביקשתי שתהיה תכנית מפורטת
על כל שטח. מי שמכיר את החוכרת יודע שיש ספות ומצויין איפה יבנו
ומה הבעיות בכל מקום ומקום.
ישבנו על עניין ירושלים. יש לנו ויכוחים
עם העירייה. בכל מקום יש בעיות ספציפיות. מכיוון שאני מבקש שתהיינה
תכניות מפורטות עם הפקעות ושינויי יעוד זה מחייב ועדות משנה ואמנם
יש ועדת משנה לגבי ירושלים ותהיה ועדה לערי הפיתוח וועדה לענייני
אדמה חקלאית.

היור"ש. ארבל-אלמוזלינו: מי מדרבן את זה?

ר-השיכון א. עופר: הוועדה מתכננת כל שבוע. בניח אפילו
שהדיונים יימשכו ארבעה חודשים, בשנת
1975 ננהג לפי התכנית. יכול להיות שהעניין צריך יהיה לידון בכנסת
ויתכן שיהיה צורך לקבל חוקים. העניין שייך לוועדת העבודה ולוועדת
הפנים. אם תועלה הצעה לסדר-היום אציע שהיא תועבר לוועדה משותפת של
ועדת העבודה וועדת הפנים. בדרך-כלל אני מתנגד לוועדות משותפות, אבל
במקרה זה העניין מחייב ועדה משותפת, כי יש בעיות של תכנון, אכלוס וכו'.

ה. זיידל: בממשלה נתקבלה החלטה על עידוד בגליל
התחתון.

שר-השיכון א. עופר:
 זה להתיישבות. לפי החלטת הממשלה, נוסף לתכנית הזאת אנחנו מביאים תכנית חומש להתיישבות קיבוצית ומושבת ולאוכלוסיה הכפרית הערבית. ההנחה היא שאם אפשר לפתח איזור על-ידי התיישבות - עושים זאת. להתיישבות יש מגבלות של שטח, מספר יחידות דיור וכו' ולכן הדברים מתואמים, אבל זה לא שייך לענין.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: שמענו על כך מאנשי המחלקה להתיישבות.

שר-השיכון א. עופר:
 העזרה שאתם יכולים לתת היא ביצירת אווירה ובשעת הדיונים.

כאמור, מלבד דברים שוליים ענין הקרקע החקלאית איננו מתנגש בקיומו של שום מסק חקלאי, בכפר-גלעדי מדינאי על משהו שולי. אנשי רמת-רחל מורים שמה שאני מציע איננו מזיק להם. מפריעה להם העובדה שהכביש יחצה על-יד המסק. וועדה תדון גם בענין זה.

א. לין:
 אני יודע שלמועצות המקומיות הערביות יש מגמה להרחיב את הפריים ולזכות בשטחים נוספים. אני מציע לכן שתעודר את השאלה של בנייה לגובה בכפרים הערביים.

שר-השיכון א. עופר: החברה להגנת הטבע תתנגד.

ד. לוי:
 ברשותך, שאלה שאיננה קשורה לאכלוס הגליל אלא לתושבים בגליל. נוכח המצב הבטחוני התעוררה בעיה של דלתות בטחון לבנינים. לכיסוי ההוצאה החישוב הוא שכל משפחה תצטרך לשאת בסכום של 3,000 - 4,000 ל"י לפחות. אני מבקש שהנושא ייבדק.

שר-השיכון א. עופר:
 אני שומע זאת עכשיו לראשונה. בענין זה יש תקנים של משרד הבטחון. אני לא מומחה לענין זה ואינני מבין בו. מה שמשרד הבטחון מחליט - אנחנו מבצעים. מכל מקום, אתענין בענין זה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: תודה רבה לשר-השיכון.

מבחינת הדיונים בוועדה אנחנו מעמידים כאן בקודה. אני מציע שנבחר בוועדת משנה שתכין הצעות וסיכומים לנושא שלנו בא. סיכומי ועדת המשנה יונאו לדיון במליאת הוועדה לפני שיונחו על שולחן הכנסת.

ה ר ח ל ט: חברי ועדת המשנה הם חברי-הכנסת א. גיבלבר - יושב-ראש, א. אנטבי, מ. גז, ה. זיידל, נ. לוי, א. לין, א. מויאל

מצבם של מעונות היום

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
 במליאת הכנסת הועלו שתי הצעות לסדר-היום בדבר מצבם של מעונות היום. המליאה העבירה את הנושא לוועדת הכנסת כדי שהיא תקבע לאיזו ועדה להעביר את הטיפול בו. ועדת הכנסת החליטה על ועדה משותפת לוועדת העבודה ולוועדת השירותים הציבוריים, שתמנה 10 חברים. רשות הוועדה נמסרה ליושב-ראש ועדת העבודה. חמשת חברי ועדת השירותים הציבוריים הם י. בארי, מ. יריד, א. נמיר, פ. שינמן וח. שמעוני. עלינו לבחור בחמשה חברי ועדת העבודה שיהיו חברי הוועדה המשותפת.

ה ר ח ל ט: חברי ועדת העבודה שיהיו חברי ועדת המשנה הם חברי-הכנסת י. ז', א. אמיר, מ. גז, ל. דיציאן, ה. זיידל.

א. לין: יושב-ראש הוועדה איננה נכלל במנין.

את ישיבותיה של הוועדה המשותפת נקיים
בימי שלישי בשבוע מסעה 14.00 עד שעה

הינ"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

.16.00

הישיבה נבעלה בשעה 10.50